

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА
НАЦІОНАЛЬНА КОМІСІЯ З РАДІАЦІЙНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА ЕКОЛОГІЧНА АКАДЕМІЯ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ ТА УПРАВЛІННЯ
КИЇВСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
УКРАЇНСЬКИЙ ГУМАНІТАРНИЙ ІНСТИТУТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА ТА ПОЛІТОЛОГІЇ
УКРАЇНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА

ПРОТИДІЯ ТЕРОРИСТИЧНИМ АКТАМ У МІСЬКОМУ СЕРЕДОВИЩІ

**ЗБІРНИК
МАТЕРІАЛІВ НАУКОВОГО ФОРУМУ**

21 червня 2023 року

Київ
Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова
2023

Рекомендовано до друку Вченою радою
Навчально-наукового інституту права та політології
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
(протокол № 3 від 19.06.2023 р.)

Редакційна колегія:

- Андрущенко Віктор Петрович** – доктор філософських наук, професор, ректор Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, член-кореспондент Національної академії наук України, академік Національної академії педагогічних наук України;
- Горінов Павло Валерійович** – кандидат юридичних наук, директор Навчально-наукового інституту права та політології, доцент кафедри правознавства та галузевих юридичних дисциплін Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, заслужений працівник соціальної сфери України;
- Драпушко Ростислав Григорович** – кандидат філософських наук, проректор з науково-педагогічної роботи (адміністративно-господарська діяльність), доцент кафедри соціальної філософії, філософії освіти та освітньої політики УДУ імені Михайла Драгоманова, заслужений працівник соціальної сфери України;
- Сопілко Ірина Миколаївна** – доктор юридичних наук, професор, керівник апарату Національної комісії з радіаційного захисту населення України, головний науковий співробітник Науково-дослідного центру «Інститут сімейної та молодіжної політики імені Олександра Яременка» ННІ права та політології УДУ імені Михайла Драгоманова, заслужений юрист України;
- Торбін Григорій Мирославович** – доктор фізико-математичних наук, професор, проректор з наукової роботи Українського державного університету імені Михайла Драгоманова;
- Чемакіна Октябринна Володимирівна** – кандидат архітектури, доцент Українського гуманітарного інституту.

П 83 **ПРОТИДІЯ ТЕРОРИСТИЧНИМ АКТАМ У МІСЬКОМУ СЕРЕДОВИЩІ:** збірник матеріалів Наукового форуму. Навчально-науковий інститут права та політології УДУ імені Михайла Драгоманова (м. Київ, 21 червня 2023 р.). – Київ : Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2023. – 396 с.

ISBN 978-966-931-281-5

Збірник матеріалів Наукового форуму *«Протидія терористичним актам у міському середовищі»* присвячено комплексному вивченню проблеми протидії тероризму у міському середовищі. У збірнику представлено результати досліджень, що детально розглядають правові аспекти боротьби з тероризмом у міському середовищі, екологічні наслідки терористичних актів і стратегії екологічного відновлення, психологічні наслідки для місцевого населення та підходи до психологічної реабілітації, соціальні наслідки тероризму та розвиток стійкого соціального середовища, а також архітектурні рішення для забезпечення безпеки та мінімізації наслідків терористичних актів.

Збірник розраховано для науковців, фахівців та інших зацікавлених осіб, які досліджують проблематику протидії терористичним актам з правових, екологічних, психологічних, соціальних, архітектурних аспектів та охорони здоров'я.

Відповідальність за грамотність, автентичність цитат, правильність фактів і посилань несуть автори матеріалів.

УДК 343.326-048.66(477-21)
DOI: https://doi.org/10.31392/UDU-NF_NNIPiP_2023

ISBN 978-966-931-281-5

© Автори публікацій, 2023
© Навчально-науковий інститут права та політології, 2023
© Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2023

МІСЕЦЬКИЙ АРТУР СЕРГІЙОВИЧ,

аспірант

Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

МІСЕЦЬКА ЛІЛІЯ ОЛЕГІВНА,

аспірант

Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

ВОЛОШИНА НАТАЛІЯ ОЛЕКСІЇВНА,

професор, доктор біологічних наук,

*завідувач кафедри екології Українського державного університету
імені Михайла Драгоманова*

ШЕВЧЕНКО ВАЛЕНТИНА ГРИГОРІВНА,

кандидат біологічних наук, доцент

Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

ВПЛИВ ТЕРОРИСТИЧНИХ АКТІВ НА МІСЬКЕ СЕРЕДОВИЩЕ

Терористичні акти наразі є невід'ємною складовою частиною життя суспільства. З 2012 року Інститут економіки і миру проводить дослідження Глобального індексу тероризму, який вимірює рівень терористичної активності в країнах світу і показує, які держави і в яких масштабах стикаються з терористичною загрозою. П'яте дослідження Global Terrorism Index було оприлюднене в листопаді 2017 року. В дослідженні проаналізований стан у 163 країнах. Перші п'ять місць в Global Terrorism Index займали Іран, Афганістан, Нігерія, Сирія, Пакистан, а також Ємен. Україна зайняла 17 місце, але на сьогодні, Україна уже лідер по кількості терористичних актів, що здійснені на її території, значна частка яких матиме екологічні наслідки для природних екосистем.

На даний час окуповано 514 об'єктів природно-заповідного фонду, загальною площею 800 000 га. Під загрозою знищення 16 Рамсарських (водно-болотних) угідь загальною площею понад 600 000 га. Окупованими залишаються 82 території Смарагдової мережі. Кожний ракетний обстріл міст, цивільної інфраструктури і населення, країною агресором – це тероризм. росія знищує все живе на своєму шляху. 06.06.2023 року підривом дамби Каховської ГЕС, окупанти спричинили найбільшу техногенну катастрофу у Європі за останні десятиліття. Наразі спрогнозувати всі наслідки та підрахувати збитки даного теракту неможливо, але вже зрозуміло, що це матиме катастрофічні наслідки, серед яких:

– в результаті підриву до річки Дніпро потрапило щонайменше 150 тонн мастила із ризиком подальшого витоку ще більшого обсягу. Пляма нафтопродуктів потенційно може «прямувати» у Чорне море;

– у Чорне море також може потрапити і певна кількість утворених внаслідок дій росії відходів руйнації;

– у зоні можливого затоплення опинилися понад 80 населених пунктів.

Адже дамба Каховської ГЕС утримує об'єм близько 18 кубічних кілометрів води;

– під загрозою знищення 333 види тварин і рослин, які мають різний природоохоронний статус, та 25 типів оселищ;

– деякі екосистеми Україна може втратити назавжди. Зокрема, у нацпарках «Нижнядніпровський», «Великий Луг», «Кам'янська Січ», «Білобережжя Святослава»;

– підірвавши греблю на Каховській ГЕС, окупанти знищили можливість постачання дніпровської води в Крим. Рівень водосховища настільки критичний, що вода просто не потрапить туди по Північнокримському каналу.

Згідно статті 1 Закону України «Про боротьбу з тероризмом», тероризм визначається як суспільно небезпечна діяльність, яка полягає у свідомому, цілеспрямованому застосуванні насильства шляхом захоплення заручників, підпалів, убивств, тортур, залякування населення та органів влади або вчинення інших посягань на життя чи здоров'я ні в чому не винних людей або погрози вчинення злочинних дій з метою досягнення злочинних цілей [1].

Також Кримінальним кодексом України визначено поняття терористичного акту, як застосування зброї, вчинення вибуху, підпалу чи інших дій, які створювали небезпеку для життя чи здоров'я людини або заподіяння значної майнової шкоди чи настання інших тяжких наслідків, якщо такі дії були вчинені з метою порушення громадської безпеки, залякування населення, провокації воєнного конфлікту, міжнародного ускладнення тощо [2].

Тобто, терористичний акт має такі основні напрямки впливу:

1. Людський потенціал;
2. Бюджет держави;
3. Виробнича система;
4. Фінансова система;
5. Транспортна система;
6. Торгова галузь;
7. Туристична галузь;
8. Галузь страхування;
9. Оборонний комплекс;
10. Навколишнє середовище.

Розглянемо детальніше вплив терористичних актів на навколишнє середовище. Виділяють наступні наслідки впливу терористичних актів на навколишнього середовище:

– знищення екосистем, природних оселищ, об'єктів природно-заповідного фонду;

– втрата біорізноманіття та загроза зникнення червонокнижних видів;

– хімічне, біологічне, бактеріологічне забруднення води, ґрунтів, атмосферного повітря;

– забруднення ґрунтів та моря нафтопродуктами;

– пожежі в екосистемах.

Отже, у зв'язку з поточною ситуацією в Україні оцінка і протидія наслідкам військових дій та терористичних актів на навколишнє середовище як на території міст, так і природних екосистем є одним з першочергових завдань сьогодення, що стоїть перед екологами.

До негативних наслідків військових дій та терористичних актів для навколишнього середовища міст відноситься також і шкода, заподіяна здоров'ю людей внаслідок контакту з небезпечними речовинами, як, наприклад, вдихання газів, що викидаються палаючими нафтовими родовищами або пилу урану, які провокують астму і, можливо, рак легень.

Для протидії та запобіганню наслідків терористичних актів та військових дій для навколишнього середовища міста важливо проводити детальний аналіз, розробку, фіксацію та затвердження типових стандартів антитерористичної захищеності потенційно небезпечних об'єктів у вигляді галузевоспецифікованих правил антитерористичної безпеки, на підставі яких необхідно розробити інструкції для кожного терористично уразливого об'єкта з урахуванням його специфіки та категорії небезпеки (об'єкти промисловості, життєзабезпечення, місця масового перебування громадян, природні об'єкти, тощо).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про боротьбу з тероризмом: Закон України від 28 квітня 2023 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2023. № 25.
2. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25–26. Електронний ресурс. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
3. Актуальні питання протидії тероризму у світі та в Україні: аналіт. доп. / О. О. Резнікова, А. О. Місюра, С. В. Дрьомов, К. Є. Войтовський ; за заг. ред. О. О. Резнікової. Київ : НІСД, 2017. 60 с.